

Et redskap for arbeidssøkerne

Årsmelding for Aetat – 2002

Innhold:

Om Aetat	4
«Vi kan hjelpe – det er det vi er til for».....	5
Arbeidsmarkedet i 2002: Sterk vekst i ledigheten	6
Sysselsettingen stagnerte	9
Økt ledighet også i 2003	11
Industrien rammes hardt	12
Bedre veiledning til arbeidssøkerne	15
Nye verkemiddel mot arbeidsløyse	16
Et redskap for arbeidssøkerne	18

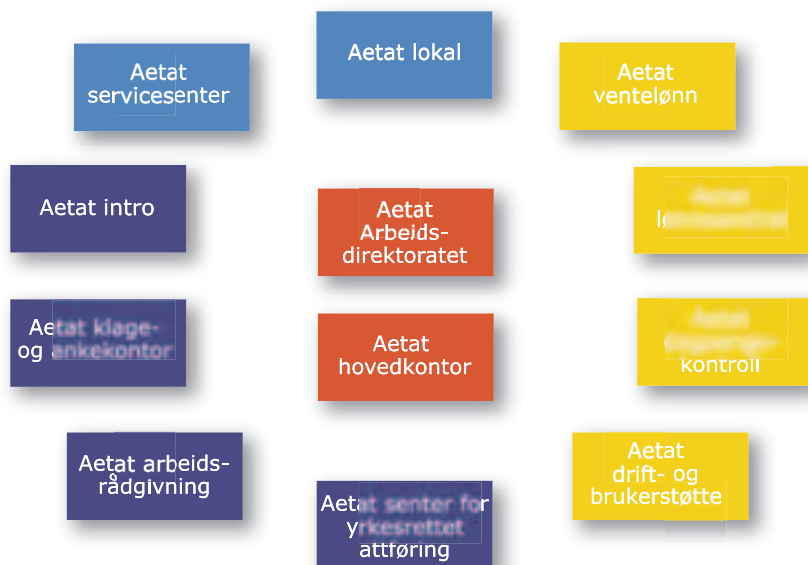
For mer informasjon om Aetat og vår virksomhet, gå inn på www.aetat.no.
Her vil du også finne flere nøkkeltall for 2002.

Om Aetat

Aetat er regjeringens organ for gjennomføringen av arbeidsmarkedspolitikken. Hovedoppgaven er å bistå arbeidssøkere med å få ny jobb raskest mulig. Aetat hjelper arbeidssøkerne i deres jobsøking, yter

personlig oppfølging, og veileder og kvalifiserer arbeidssøkere. Etaten har omfattende kunnskap om arbeidsmarkedet og samarbeider tett med arbeidsgivere, myndigheter og organisasjoner for å forebygge arbeids-

ledighet. Aetat utgir månedlig statistikk og analyser om arbeidsmarkedet, og har også ansvaret for utbetaling av dagpenger, ventelønn og attføringsytelser.

SENTRALT

Aetat Arbeidsdirektoratet har ansvar for å styre Aetats virksomhet, følge utviklingen på arbeidsmarkedet og gi informasjon og råd til Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

INTERNE ENHETER

Aetat ventelønnsseksjonen administrerer ventelønnsordningen som utbetales til tjenestemenn i staten som blir arbeidsledige. Aetat lønnsentral kjører lønn for alle ansatte i Aetat. Aetat dagpengekontroll avdekker og forebygger misbruk av dagpenger ved arbeidsledighet. Aetat drift- og brukerstøtte drifter interne systemer, som IT-infrastruktur, standardapplikasjoner og Aetats saksbehandlingssystem.

FYLKESVIS

Aetat hovedkontor har det administrative ansvaret i sitt fylke, og følger utviklingen på arbeidsmarkedet innen regionen.

LOKAL FØRSTELINJETJENESTE:

Aetat lokal er etatens førstelinjetjeneste. Aetat lokal yter service til arbeidssøkere ved å informere om ledige stillinger, rettlege spørsmål om yrker og utdanning, tilby og iverksette aktuelle tiltak og administrere

dagpengeordningen. Aetat lokal samarbeider tett med arbeidsgivere i distriktet for å formidle arbeidskraft. Totalt finnes det 153 lokalkontorer rundt om i landet. I tillegg har Aetat ca. 30 kontorer med begrenset åpningstid. Aetat servicesenter gir service til arbeids- og utdanningssøkere og arbeidsgivere via telefon, behandler meldeskort og registrerer ledige stillinger på www.aetat.no. Senteret er også brukerstøtte for www.aetat.no.

ANDRELINJETJENESTEN

Aetat intro gir utvidet bistand til arbeidssøkere med innvanderbakgrunn i Oslo, Bergen, Trondheim og Kristiansand, og bistår Aetat for øvrig med kompetansespredning. Aetat klage- og ankekontor behandler klager på avgjørelser knyttet til dagpenger, attføring og andre ytelser. Aetat arbeidsrådgivning er representert i alle fylker og bistår Aetats lokalkontorer med spesialkompetanse i innsatsen for arbeidssøkere som opplever spesielle hindringer og avgrensninger i forbindelse med arbeid og utdanning. Aetat senter for yrkesrettet attføring gir service til arbeidssøkere med redusert funksjonsevne, som for eksempel konsentrasjonsvansker, og syns- og hørselshemminger.

FAKTA

AETATS HOVEDOPPGAVER

Aetat skal følge utviklingen i arbeidsmarkedet og gjennomføre den arbeidsmarkedspolitikken som politiske myndigheter har fastsatt. For 2002 var hovedmålene:

- Aktive og kvalifiserte arbeidssøkere
- God tilgang på arbeidskraft
- Tilgjengelig kunnskap om arbeidsmarkedet
- Effektiv forvaltning av økonomiske ytelser

For å nå målene ble det satt følgende resultatkrav

- Veilede, kvalifisere og formidle flere til arbeid
- Yte rask og god rekrutteringsbistand
- Godt fornøyd brukere
- Rask og riktig utbetaling av økonomiske ytelser

NØKKELTALL

Aetat forvaltet om lag 21,5 milliarder i 2002:

- Ca 3,9 milliarder til arbeidsmarkedstiltak, herav 1,1 milliarder til ordinære arbeidsmarkedstiltak og 2,7 milliarder til arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede
- Ca 7,6 milliarder til attføringsytelser
- Ca 8,3 milliarder til dagpenger
- Ca 1,7 milliarder til Aetats administrasjon
- I 2002 disponerte Aetat 3023 årsverk.

«Vi kan hjelpe – det er det vi er til for»

Økt arbeidsledighet og nye utfordringer på arbeidsmarkedet krever at Aetat kan omstille seg hurtig for å hjelpe den enkelte arbeidssøker tilbake i arbeid så raskt som mulig. I 2002 gjennomgikk Aetat derfor en omfattende endringsprosess.

GJENNOM FJORÅRET opplevde etaten en stadig større pågang av arbeidssøkere. Svekkelsen på arbeidsmarkedet rammet i første omgang IKT-sektoren og annen konsulentvirksomhet i Oslo-området. Siden har økningen i arbeidsledigheten spredt seg til mange bransjer og yrker i andre deler av landet.

FOR Å STYRKE TILBUDET til våre brukere innførte vi et nytt saksbehandlingssystem som gir oss god oversikt over arbeidssøkerens kompetanse, ambisjoner og behov. Dette setter oss bedre i stand til å finne rett jobb til den enkelte arbeidssøker raskest mulig. Opplæringen av våre egne medarbeidere i det nye systemet tok tid. Samtidig ble et nytt regelverk for utbetaling av attføringsytelser også iverksatt. I startfasen med nytt system og nytt regelverk opplevde dessverre flere arbeidssøkere forsinket utbetaling av sine ytelser, men alle kan nå være trygge på riktig utbetaling til riktig tid.

Mer personlig oppfølging av den enkelte arbeidssøker

Investeringen i et nytt saksbehandlingssystem har gitt Aetat et godt verktøy for å kunne sikre våre brukere effektiv service og oppfølging.

I LØPET AV 2002 var det intet mindre enn tre arbeidsdirektører innom sjefsstolen i Aetat. Koblet med øvrige endringsprosesser og stort arbeidspress forstår jeg at det førte til usikkerhet og frustrasjon i organisasjonen, og at sykefraværet økte. I min første periode har jeg derfor lagt vekt på å skape et godt arbeidsmiljø og delegere mer myndighet til de delene av organisasjonen som møter våre brukere ansikt til ansikt hver dag. Som følge av den økende ledigheten har Aetat også fått over 400 nye stillinger som primært skal brukes til å styrke våre lokalkontorer rundt i landet. Dette vil føre til økt kapasitet i vår førstelinje og vil forbedre vår mulighet til å gi mer personlig oppfølging av den enkelte arbeidssøker.

DAGENS ARBEIDSLEDIGHET går på tvers av yrkesgrupper, utdanningsnivå og geografi, og de som oppsøker oss har individuelle behov. Noen vil kun søke dagpenger og finner jobb på egen hånd. Andre trenger veiledning til yrkes- eller utdanningsvalg og råd om hvilke bransjer som trenger arbeidskraft. Andre igjen trenger kvalifiseringstiltak eller mer grundig oppfølging på vei tilbake til arbeid. Aetat skal hjelpe alle typer arbeidssøkere, og vi skal sette av mest tid til de arbeidssøkerne som trenger mest hjelp.

MED VÅR KUNNSKAP om arbeidsmarkedet og vårt nære samarbeid med arbeidsgivere vet jeg at vi kan håndtere utfordringene i dagens og fremtidens arbeidsmarked. Aetat er et redskap for arbeidssøkerne. Vi kan hjelpe – det er det vi er til for.

Inger-Johanne Stokke
Arbeidsdirektør

Arbeidsmarkedet i 2002:

Sterk vekst i ledigheten

2002 representerte et konjunkturomslag på arbeidsmarkedet. Ledigheten økte gjennom hele året, og man må tilbake til begynnelsen av 1990-tallet for å finne sterkere vekst i arbeidsledigheten. Årsgjennomsnittet i 2002 endte på 75 200 ledige, en økning på 20 prosent sammenlignet med året før.

I 2002 økte arbeidsledigheten her i landet til 3,2 prosent, og vi må tilbake til begynnelsen av 1990-tallet for å finne sterkere vekst i ledigheten. Økningen var sterkest blant høyt utdannede i aldersgruppen 30-49 år, særlig innen IT-bransjen og i offentlig og privat administrasjon. De fleste av arbeidssøkerne kom seg raskt tilbake i jobb, men det var likevel en sterk økning i antall langtidsledige. Gjennom 2002 var i gjennomsnitt 75 200 personer registrert som helt arbeidsledige hos Aetat. Dette er 12 600 personer flere enn året før. I alt var 297 000 personer registrert en eller flere ganger som helt ledige arbeidssøkere i løpet av 2002. De fleste av disse kom raskt tilbake i jobb. Tallene viser stor

gjennomstrømning av arbeidsledige registrert hos Aetat. Gjennomsnittlig 42 600 menn og 32 600 kvinner var registrert som helt ledige. Arbeidsledigheten blant kvinner utgjorde 3,0 prosent av arbeidsstyrken, mot 3,4 prosent blant menn. Ledigheten målt i prosent av arbeidsstyrken er høyere blant menn enn blant kvinner i alle aldersgruppene. Det var innenfor aldersgruppen 30-49 år den sterkeste ledighetsøkningen i 2002 ble registrert.

LEDIGHETEN ØKTE I HELE LANDET

Ledigheten begynte å vokse sommeren 2001, konsentrert til Oslo-området, og hadde sammenheng med aktivitetsned-

gangen innenfor IKT-relatert virksomhet. Ledighetsøkningen spredte seg i løpet av 2002 til alle fylkene. Veksten var sterkest i Akershus, Oslo og Aust-Agder (se figur 1). Det var lavere vekst i ledigheten i de fire nordligste fylkene og i Rogaland. Arbeidsledigheten målt i prosent av arbeidsstyrken var høyest i Finnmark, Aust-Agder og Oslo. Ledigheten var lavest i Akershus, Sogn og Fjordane og Oppland (se figur 2).

STERKEST VEKST BLANT HØYT UTDANNEDE

I 2002 økte ledigheten i alle yrkesgruppene, bortsett fra jordbruk, skogbruk og fiske. Siden begynnelsen av den nåværende ledighetsveksten har økningen i arbeidsledigheten vært sterkest innenfor yrker som krever høyere utdanning. Dette har særlig rammet personer med yrkesbakgrunn som mellomledere innen offentlig og privat administrasjon og systemutviklere og programmerere innen IKT.

ØKENDE LEDIGHET INNEN INDUSTRIEN

De siste månedene i 2002 forsterket ledig-

hetsøkningen seg innenfor industri og bygningsvirksomhet. Ledigheten innen industrien var nedadgående fram til våren 2002. Ledighetsveksten innen yrkesgruppen var relativt lav i 2002, men i siste kvartal begynte svekkelsen i konkurransevnen gjennom høy kronekurs og svekket lønnsomhet å gi seg utslag i industriledigheten. Arbeidsledigheten økte kraftig innen bygg- og anlegg i fjerde kvartal 2002, noe som tyder på at mangelen på arbeidskraft var synkende innen denne yrkesgruppen.

FLERE PERMITTERINGER

En stor andel av de permitterte arbeider innenfor industri eller bygge- og anleggsvirksomhet. Fra 2001 til 2002 gikk antallet helt permitterte i gjennomsnitt opp med fem prosent. Oppgangen var sterkest i Oslo (se figur 3). Fra og med august 2002 var antall permitterte markant høyere sammenlignet med 2001. Denne økningen skyldes hovedsakelig den svekkede konkurransevnen innen industrien, samt lav aktivitet innen byggevirksomhet. Gjennom hele året var det betydelig flere menn enn kvinner som ble permittert.

KRAFTIG ØKNING AV LANGTIDSLEDIGE

Arbeidssøkere som er helt ledige i mer enn 26 uker regnes som langtidsledige. Fra 2001 til 2002 økte langtidsledigheten kraftig. I 2002 var gjennomsnittlig 20 700 personer langtidsledige. Dette er 4 500 personer flere enn året før, noe som er en økning på 28 prosent. Økningen i antallet langtidsledige skyldes at svakt arbeidsmarked og lav etterspørsel etter arbeidskraft gjør det vanskelig for arbeidssøkere å komme tilbake i arbeid.

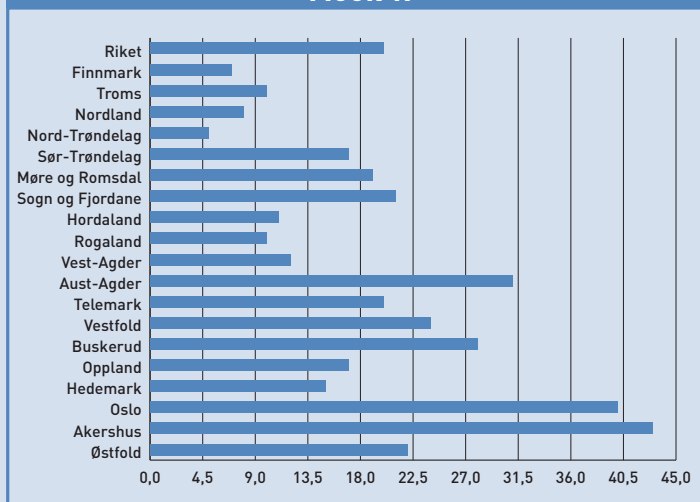
FLERE UNGE LEDIGE

Fra 2001 til 2002 økte den registrerte ledigheten blant ungdom i aldersgruppen 16–19 år med sju prosent. For ungdom mellom 20–24 år økte ledigheten med 19 prosent. I gjennomsnitt var det 2 800 helt ledige under 20 år i 2002, mens det var 11 000 helt ledige ungdom i gruppen 20–24 år. I prosent av arbeidsstyrken er ledigheten høyest for aldersgruppen 20–29 år. Arbeidsledig ungdom under 20 år er en prioritert gruppe for deltakelse på arbeidsmarkedstiltak. I gjennomsnitt deltok 1 700 personer under 20 år på ordinære tiltak i 2002. Dette utgjorde 37 prosent av helt ledige og tiltaksdeltakere under 20 år, mens tilsvarende prosent for alle aldersgrupper var 11 prosent.

INNVANDRERE

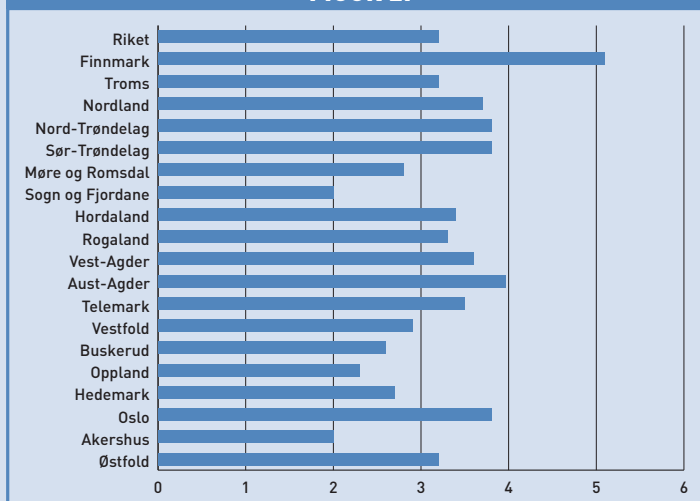
Det var gjennomsnittlig 13 000 helt ledige arbeidssøkere med innvandrerbakgrunn registrert ved Aetat i 2002. Av disse var 9 000 personer fra landene utenfor OECD. Arbeidsledige innvandrere er også prioritert med tanke på deltakelse på arbeidsmarkeds-tiltak. I gjennomsnitt deltok 2 800 innvandrere på ordinære tiltak i 2002.

FIGUR 1:

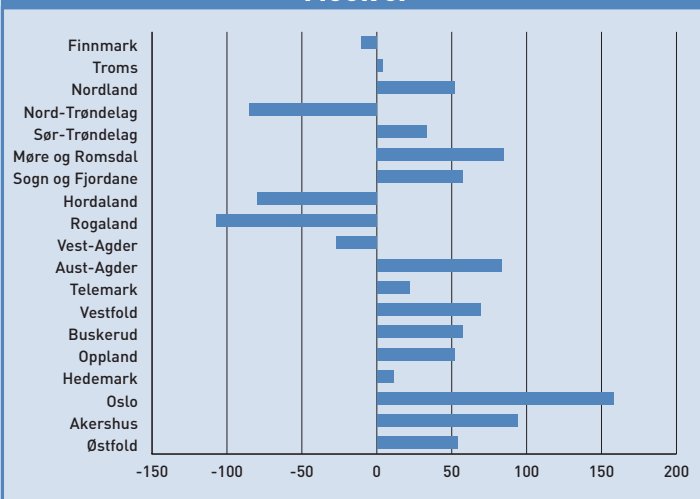
Prosentvis endring i den registrerte ledigheten i gjennomsnitt fra 2001 til 2002. Fordelt på fylker

FIGUR 2:

Antall helt ledige i prosent av arbeidsstyrken. Fordelt på fylker. Årsgjennomsnitt 2002

FIGUR 3:

Endring i antall helt permitterte fra 2001 til 2002. Fordelt på fylker

Syssetningen stagnererte

Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelser (AKU) viser at syssetningen blant menn avtok med 4 000 personer, mens det ble 12 000 flere kvinnelige syssettsatte i 2002. Fra tredje til fjerde kvartal i 2002 viste syssettseningen tegn til stagnasjon.

Den største absolutte oppgangen i syssettseningen fra 2001 til 2002 var innenfor helse- og sosialtjenester (+ 23 000 mennesker) og bygge- og anleggsvirksomhet (+ 5 000) (se figur 1).

Den største nedgangen i syssettseningen i 2002 fant sted i transport og kommunikasjon (- 8 000) og offentlig administrasjon og forsvar (- 6 000).

STØRRE ARBEIDSSTYRKE

Den samlede økningen av yrkesaktive og ledige var på 17 000 personer (0,7 prosent) (se figur 2). Den største økningen fant sted blant personer over 50 år, mens det var nedgang blant kvinner og menn mellom 25 og 29 år. AKU viser også at 70 prosent av kvinnene og 77 prosent av mennene i alderen 16-74 år var med i arbeidsstyrken. De siste fire årene har yrkesaktiviteten blant menn sunket ett prosentpoeng, mens den for kvinner har gått opp 1,5 prosentpoeng. Mot slutten av 2002 var det svak nedgang i yrkesaktiviteten for både kvinner og menn.

FÆRRE JOBBER Å SØKE PÅ

Det er vanlig at et vendepunkt på arbeids-

markedet først gir utslag på etterspørselen etter arbeidskraft, mens ledighetstallet reagerer noe senere.

Tilgangen på ledige stillinger gikk ned med 104 000 (- 26 prosent) fra 2001 til 2002.

Denne reduksjonen er et klart signal om at etterspørselen etter arbeidskraft ble svakere, og at presset på arbeidsmarkedet avtok. I 2002 ble det lyst ut 301 000 ledige stillinger.

FLERE DELVIS SYSSELTSATTE

Delvis syssettsatte er arbeidssøkere som enten er delvis permitterte eller som arbeider mindre enn heltid, og som ønsker lengre arbeidstid. I 2002 var det registrert i gjennomsnitt 35 600 delvis syssettsatte ved Aetat. Dette er en økning på 2 300 personer (7 prosent) fra året før. Denne økningen kan ses i sammenheng med at etterspørselen etter arbeidskraft har avtatt og at det var flere permitteringer i 2002 enn i 2001.

FÆRRE PÅ TILTAK

I 2002 deltok i gjennomsnitt 9 300 personer på ordinære arbeidsmarkedstiltak. Dette var en nedgang på 800 tiltaksplasser fra året før. Av deltakerne var 49 prosent under opp-

læring, 34 prosent i praksisplasser og 17 prosent var ansatt hos arbeidsgivere som mottok lønnskudd fra Aetat.

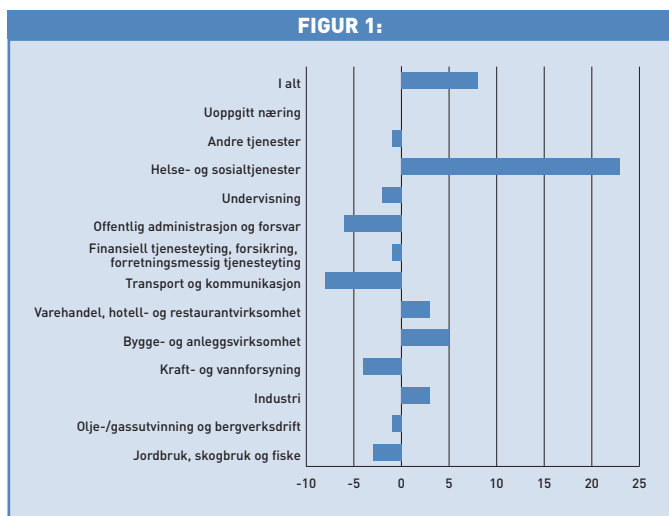
I løpet av 2002 var det til sammen 37 700 mennesker som deltok på ordinære arbeidsmarkedstiltak. Mot slutten av 2002 økte antall tiltaksdeltakere noe. Ved utgangen av desember var det således 1 500 flere i tiltak enn ett år tidligere.

FLERE YRKESHEMMEDE ARBEIDSSØKERE

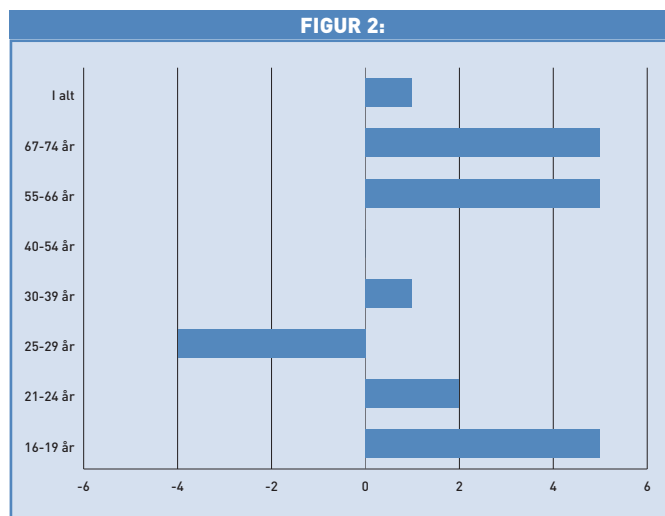
En yrkeshemmet er en person som på grunn av ulike grunner (sykdom, skade eller annet) er forhindret fra å arbeide innen sitt opprinnelige yrke. I 2002 var det gjennomsnittlig registrert 72 400 yrkeshemmede hos Aetat. Dette var 8 500 flere enn i 2001. I alt var 102 700 yrkeshemmede registrert ved Aetat i løpet av 2002.

Veksten var sterkest i aldersgruppene 30-59 år. I gjennomsnitt deltok 50 600 mennesker, eller 70 prosent, av alle registrerte yrkeshemmede på tiltak.

Norge er ett av landene i OECD-området som har høyest yrkesdeltakelse. Aetats atføringsvirksomhet er et sentralt virkemiddel til å videreføre den høye yrkesdeltakelsen.

Endring i syssettseningen etter næring fra 2001 til 2002. 1000 personer

Prosentvis endring i arbeidsstyrken etter alder fra 2001 til 2002

Økt ledighet også i 2003

Ifølge Aetats prognoser vil arbeidsledigheten øke fra 75 000 personer i gjennomsnitt i 2002 til 93 000 personer i gjennomsnitt i 2003.

Samlet sett tyder utviklingstendensene på at svekkelsen på arbeidsmarkedet fortsetter i 2003. Aetat forventer at den gjennomsnittlige ledigheten vil øke til 93 000 personer i år.

Aetat regner videre med en nedgang i sysselsettingen på vel 10 000 personer. Svekket arbeidsmarked vil etter en tid gi seg utslag i redusert yrkesdeltakelse. Disse effektene forventes å forsterke seg slik at utslagene blir større i 2004 enn i 2003.

Vanligvis er det en nedgang i ledigheten fra februar og frem til sommeren. Denne nedgangen blir trolig svakere i år enn de foregående årene. I sommermånedene øker ledigheten igjen som følge av at mange yngre personer registrerer seg som arbeidsledige hos Aetat etter avsluttet utdanning. I august i år kan det derfor bli vel 100 000 registrerte ledige, noe som tilsvarer 4,2 prosent av arbeidsstyrken. Aetat anslår at ledigheten ved utgangen av året vil være på om lag 98 000 personer. Etterspørselen etter arbeidskraft, målt i antall ledige stillinger annonsert i media, er nå under halvparten av toppnivået høsten 1998.

FLERE LANGTIDSLEDIGE

Langtidsledigheten har økt enda sterkere

enn ledigheten totalt sett det siste året, og Aetats beregninger viser at langtidsledigheten fortsatt kommer til å øke (langtidsledige: arbeidssøker som har gått uten jobb i 26 uker eller mer). Svakere arbeidsmarked gjør det vanskelig for arbeidssøkere å komme i arbeid. Økning i ledighetsperiodens varighet bekrefter ytterligere denne svekkelsen av arbeidsmarkedet. Aetat forventer at antallet langtidsledige vil øke fra 20 600 i gjennomsnitt i 2002 til 28 000 i 2003.

FLERE YRKESHEMMEDE

Antall yrkeshemmede har vokst raskt de siste 2–3 årene, og veksten vil fortsette i 2003. Et gjennomsnittlig atferingsløp varer mellom to og tre år. Det er derfor grunn til å tro at de senere års tilgang av yrkeshemmede snart vil gi utslag i økt sysselsetting. Aetats statistikk indikerer at denne effekten foreløpig i liten grad har inntruffet. Den gjennomsnittlige atferingsperioden har de siste månedene økt noe, og Aetat forventer at avgangen først øker mot slutten av 2003. Aetat regner likevel med at veksten i tallet på yrkeshemmede vil avta, noe som tilsier et årsgjennomsnitt for 2003 på 79 000.

4 500 nye tiltaksplassar

Aetat skal opprette 1 000 tiltaksplassar for sosialhjelpsmottakarar. I tillegg skal 300 plassar nyttast til å hjelpe innvandrarar inn på arbeidsmarknaden.

Dei nye tiltaksplassane er eitt av tiltaka i Regjeringa si stortingsmelding om fattigdomen i Noreg. Arbeid er den sikraste vegen ut av fattigdom, og satsing på å gje folk arbeid står difor sentralt i meldinga. Aetat har fått 175 millionar kroner til denne satsinga. Mellom anna er det sett av 50 stillingar særskilt til denne satsinga.

Tiltaksplassane og ressursane for drift av Aetat sine tiltak mot fattigdom skal brukast på i alt 22 prosjektstader i 30 kommunar frå nord til sør. Aetat har allereie eit godt samarbeid med sosialetaten i kommunane. Samarbeidet skal utviklast vidare med omsyn til utveljing og oppfølging av deltakarar. Ein skal ikkje berre finne ut av kva som er det beste tenestetilbodet. Det overordna målet er at dei personane som ein arbeider med skal kome seg inn på arbeidsmarknaden.

Arbeidsmarkedet i 2003:

Industrien rammes hardt

Det forventes betydelige nedbemanninger i industrien i år. Sammen med en stor økning i antall permitterte vil dette gi økt ledighet i denne sektoren.

Mange av bedriftene som nå nedbemanner ligger i distriktskommuner, hvor det kan være vanskelig å finne annet arbeid.

Problemer innen industrien vil gi ringvirkninger for det øvrige næringslivet, og virke dempende på den økonomiske veksten fremover.

Økte oljeinvesteringer til feltutbygging og felt i drift i 2003 kan gi visse positive vekstimpulser for offshorerelatert industri. Sammen med svekkelsen av den norske kronen vil dette ha en positiv virkning på industrisyssetningen og motvirke ledighetsveksten utover året. Høy ledighet vil bidra til å dempe lønnsveksten i 2003. Dette kan også bidra til å styrke konkurransevnen til norske bedrifter på noe sikt.

STERK ØKNING I LEDIGHET INNEN BYGG- OG ANLEGG

Lave boliginvesteringer og økning i antall permitterte innen byggevirksomhet varsler fortsatt sterk økning i ledigheten innen bygg og anlegg. Statistisk sentralbyrå (SSB) forventer at boliginvesteringene vil fortsette å falle ytterligere utover i 2003. Mangelen på

arbeidskraft i denne yrkesgruppen har avtatt betydelig siden sommeren 2002.

FORSIKTIG OPTIMISME FOR HANDELS- OG SERVICENÆRINGEN

Økt prisvekst som følge av høye strømpriser har dempet nordmenns kjøpe lyst. Rentereduksjonene på til sammen 1,5 prosent siden desember 2002 har ikke vært nok til å motvirke effekten av økte elektrisitetspriser. Et fortsatt rentefall vil bidra til mer optimisme og økt kjøpekraft i husholdningene. Konsumveksten vil da kunne holde seg oppe. Handels- og servicenæringen påvirkes mest av utviklingen i det private konsumet. Aetat forventer begrenset ledighetsvekst innen disse yrker i 2003.

ØKENDE LEDIGHET I OFFENTLIG SEKTOR

I statsbudsjettet for 2003 er det lagt til grunn en relativt liten vekst i offentlig forbruk og investeringer. I offentlig sektor, hvor sysselsettingen har vokst kraftig de siste årene, er det budsjettmessig bare rom for en moderat økning i sysselsettingen i år.

Økt arbeidsledighet i Europa

Arbeidsledigheten varierer betydelig mellom de ulike europeiske OECD-landene. Sett under ett var ledigheten i disse landene på 8,6 prosent i gjennomsnitt i 2002. Dette er 0,3 prosentpoeng mer enn i 2001. Slovakia og Tsjekia var de eneste europeiske OECD-landene hvor ledigheten gikk ned i 2002. Store land som Tyskland og Frankrike opplevde økende ledighet

i 2002. Ledighetsøkningen i Europa skyldes tilbakegangen i verdensøkonomien.

Norge har en lav arbeidsledighet sammenlignet med europeiske land. Det er bare Luxemburg og Nederland som har lavere arbeidsledighet enn Norge. Polen og Slovakia har den høyeste ledigheten med rundt 20 prosent.

Jobb i Europa

På www.eures-jobs.com er det til enhver tid 5 000–6 000 ledige jobber. EURES (EUROpean Employment Services) er et nettverk av om lag 500 konsulenter i EØS-området, og er opprettet for å fremme flyt av arbeidskraft over landegrensene. Aetat og søsteretater i de andre EØS-landene, samt arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner, deltar i samarbeidet. EURES gir også råd om det å flytte til andre land for å arbeide. Dette er informasjon som både arbeidsgivere og arbeidssøkere nyter godt av. Bistand til formidling av arbeid og arbeidskraft i EØS-området gis via Aetats lokalkontorer.

Utdanning i Europa

Aetat er medlem av Euroguidance Network, et nettverk av yrkesveiledere i rundt 30 europeiske land. Samarbeidet gjør det enklere å skaffe informasjon om utdanning, yrkes- og utvekslingsmuligheter i Europa. Aetat utdanning Europa er den norske delen av nettverket. Les mer på www.aetat.no/utdanning_europa

Internasjonalt samarbeid

Wapes (World Association of Public Employment Services) er en medlemsorganisasjon som samarbeider om arbeidsmarkedspolitiske spørsmål. Medlemskapet er forbeholdt nasjonale arbeidsmarkesetater i hele verden, og hvert medlemsland er representert ved sin arbeidsdirektør. Norge og Aetat hadde presidentskapet i WAPES frem til mai 2003. WAPES samarbeider med andre internasjonale organisasjoner som ILO, EU og OECD. WAPES arbeider for å:

- styrke kontakten mellom medlemmene
- utveksle informasjon og erfaringer
- fremme samarbeid mellom medlemmer med lang erfaring og de under etablering og utvikling
- tilby tjenester av felles interesse for medlemsorganisasjonene
- organisere konferanser, møter og seminarer på temaer knyttet til arbeidsmarkedet.

Dagpenger

Dagpengeordningen skal gi delvis erstatning for bortfall av arbeidsinntekt ved arbeidsledighet. Aetat administrerer dagpengeordningen, som er en ytelse etter folketrygdloven.

- I 2002 ble det utbetalt 8,27 milliarder kroner i dagpenger. Det var 1,62 milliarder kroner mer enn i 2001.
- Gjennomsnittlig mottok 69 891 personer dagpenger, 8 083 flere enn året før.
- Aetat behandlet 119 480 krav om dagpenger. 109 726 krav ble innvilget, mens 9 754 krav ble avslått.

Attføringsytelser

Ytelse under yrkesrettet attføring skal sikre inntekt for personer som gjennomgår yrkesrettet attføring (attføringspenger), og kompensere for ekstrautgifter i forbindelse med attføringen (attføringsstønad).

- I 2002 ble det utbetalt 7,63 milliarder kroner i attføringsytelser. Det var 1,17 milliarder mer enn i 2001.
- I gjennomsnitt fikk 48 555 personer attføringspenger, 6 678 flere enn året før.

Bedre veiledning til arbeidssøkerne

Aktiv innsats fra jobbsøkerne kombinert med tett, individuell oppfølging fra Aetat er regjeringens hovedstrategi for å bekjempe den økte arbeidsledigheten i 2003.

I stedet for massiv opptrapping av arbeidsmarkedstiltakene, legges det nå vekt på at de ledige skal være aktive jobbsøkere og få personlig veiledning fra Aetat om jobbsøking og de mulighetene som finnes på arbeidsmarkedet. Alle arbeidssøkere vil få økt oppfølging, men innsatsen skal rettes spesielt mot de arbeidssøkerne som trenger ekstra hjelp for å komme i arbeid. Arbeidsmarkedstiltakene skal i større grad enn før målrettes mot arbeidssøkere som har problemer med å skaffe seg arbeid på egen hånd.

JOBBSØKER-AVTALE

Det stilles klare krav om at det økte tjenestetilbudet skal kombineres med aktivitet fra arbeidssøkerens side, enten det dreier seg om jobbsøking eller kvalifiseringstiltak. I det første møtet mellom arbeidssøkeren og saksbehandleren ved det lokale Aetatkontoret skal det blant annet inngås en avtale om aktiv jobbsøking. Aetat skal ta utgangspunkt i den enkelte brukers behov, og hvilke opplegg som tilbys vil variere fra person til person. Hovedregelen er imidlertid at arbeidssøkerne skal søke arbeid på egen hånd de første tre månedene av ledighets-

perioden og tilbys service etter egne ønsker og behov. Dersom en arbeidssøker har tydelige problemer på arbeidsmarkedet, vil arbeidet med å utarbeide en handlingsplan starte så snart som mulig.

Arbeidssøkere som ikke har kommet i jobb innen tre måneder får mer intensiv oppfølging. Dette kan for eksempel være bistand til fortsatt jobbsøking eller kartlegging av opplæringsbehov.

ØKT KRAV TIL VEILEDNING

For at Aetat skal klare å gi de arbeidssøkende økt oppfølging har etaten fått tilført over 400 nye årsverk. Personellsituasjonen i etaten er også bedre enn den har vært det siste halvannet året, fordi en del større prosjekter, blant annet utviklingen av nytt saksbehandlingssystem, er avsluttet. Det nye systemet er satt i drift, og blir et viktig redskap i det utvidede oppfølgingsarbeidet.

For at brukerne skal få et tjenestetilbud som er tilpasset den enkelte må saksbehandlerne ha god og oppdatert arbeidsmarkedskunnskap, samt veiledningskompetanse. Aetat vil derfor styrke medarbeidernes kompetanse på disse områdene fremover.

Verktøy for aktive jobbsøkere

Aetats nettsted www.aetat.no har mer enn 400 000 sideoppslag i døgnet og er landets travleste møteplass for arbeidssøkere og arbeidsgivere.

Siden starten i 1996 har www.aetat.no utviklet seg til å bli landets største nettsted for formidling av jobber. Nettstedet er et tilbud til både arbeidssøkere og arbeidsgivere, og Aetats mål er å gi begge parter et effektivt redskap for å finne jobb eller besette ledige stillinger.

Alle stillinger som er utlyst i norske aviser blir registrert i stillingsdatabasen på www.aetat.no, og i tillegg har arbeidsgivere mulighet til å registrere ledige stillinger direkte på nettet. Arbeidssøkerne kan legge inn egen CV slik at arbeidsgivere på jakt etter arbeidskraft kan ta direkte kontakt med aktuelle kandidater. Nettstedet er i stadig utvikling og i april 2003 framsto www.aetat.no med ny design og ny struktur. Hensikten med omleggingen var å legge til rette for at brukerne skal bli så selvhjulpne som mulig, og utviklingsarbeidet skjedde i nært samarbeid med et testpanel bestående av arbeidssøkere og arbeidsgivere. www.aetat.no er også informasjonskanal og

veiviser. Mange arbeidssøkere har behov for spesielt tilpasset informasjon fra Aetat, det være seg sosialhjelpsmottakere, enslige forsørgere, innvandrere eller sykmeldte. Disse gruppene kan hente spesielt tilrettelagt informasjon på www.aetat.no.

Mange arbeidssøkere er i tvil om hvilket yrke og utdanning de skal satse på og de kan ha nytte av å bruke et av flere veiledningsprogrammer på www.aetat.no. Fylkene har sine egne nettsider med stoff om det lokale arbeidsmarkedet og oversikt over ledige stillinger i de enkelte kommunene. www.aetat.no er også gjort klar for nye selvbetjeningsløsninger. Dette vil blant annet innebære at brukerne selv på sikt kan registrere seg som arbeidssøkere og søke om dagpenger via Internett, slik at de ikke behøver å møte opp hos Aetat personlig. Nye selvbetjeningsløsninger vil settes i drift i løpet av 2003 og 2004.

Nye verkemiddel mot arbeidsløyse

For å få fleire ut i arbeid, raskare og meir kostnadseffektivt har Arbeids- og administrasjonsdepartementet bedt Aetat prøve å finansiere nokre tenester ved å gi bonus ut frå resultat.

– Målet er først og fremst at arbeidssøkjaren skal bli meir nøgd. For det andre ønskjer vi å sjå om ein kan utnytte ressursane meir effektivt gjennom å finansiere Aetat si verksamd på nye måtar. Nokre av desse forsøka inneber at ein kjøper tenester av eksterne aktørar, seier Helge Ommundsen, prosjekt-leiar for nye finansieringsformar i Aetat.

LANGTIDSLEDIGE OG YRKESHEMMA ARBEIDSSØKJARAR

I 2001 ba Stortinget om at regjeringa setje i gang ei prøveordning over tre år med konkurranse om å formidle arbeid til personar som har bruk for ekstra tilrettelegging og oppfølging.

Med bakgrunn i dette har Aetat set i gang prosjektet «Kjøp av formidlingsrettede arbeidssøkertjenester» i tre prøvefylke: Buskerud, Vest-Agder og Hordaland. Målet er at fleire langtidsledige og yrkeshemma arbeidssøklarar skal kome i arbeid.

Private leverandørar konkurrerer om å tilby tenester til arbeidssøklarar som har bruk for ekstra hjelp for å få arbeid. Ein voner at arbeidssøklarane får eit meir omfattande tenestetilbod på denne måten. Så mange som 37 tilbydarar hadde meldt seg då konkurransen blei avslutta i mars 2003. Det er inngått avtalar med 13 tilbydarar, fordelt på dei tre fylka. Både offentlege og private aktørar er blant desse, nokre er regionale medan andre dekkjer heile landet.

YRKESHEMMA ARBEIDSSØKJARAR

For å få fleire yrkeshemma personar attende

i arbeid får Aetat no bonus for kvar yrkeshemma person som får ein handlingsplan som skisserer løpet som skal til for å kome attende i arbeid. Målet er å få opp talet på handlingsplanar og korte ned ventetida for den enkelte, slik at fleire raskare kan kome i gang med yrkesretta kvalifisering. Det er sett av 175 millionar til forsøket, som i første omgang skal vare ut 2003.

ARBEIDSSØKJARAR MED VENTELØN

Fleire mottakarar av venteløn skal attende i jobb. Difor set ein i gang eit forsøk der Aetat skal kjøpe formidlingsretta tenester til denne gruppa frå eksterne leverandørar. Tenestene skal byggjast på ein individuell handlingsplan som er godkjent av Aetat etter ei vurdering av kva behov den enkelte personen har.

Tilbydarane av tenestene får ein bonus dersom dei formidlar fast eller midlertidig arbeid til en mottakarar av venteløn. Om arbeidet varer lengre enn seks månader kan utbetalinga av venteløn bli stansa eller redusert med 50 prosent eller meir. Det er venta at utgiftene til venteløn vil minske som følgje av forsøket.

Forsøket setjast i gang i løpet av 2. kvartal 2003, og skal i første omgang gå over eit år.

BONUS FOR KORTARE SAKSHANDSAMINGSTID

For å stimulere til kortare sakshandsamings-tid for søknader om dagpengar, er det innført ein bonus som vert utløynt for søknader som vert handsama innan 14. dagar. Handsamingstida vert rekna frå ein leverer

komplett søknad om dagpengar til det Aetat-kontoret arbeidssøkjaren sokner til, og til det er fatta eit vedtak i saka. For søknader som ikkje er handsama innan 28 dagar blir det gjort trekk.

Forsøket starta 31. mars 2003 og skal i første omgang vare ut året. Forsøket blir finansiert gjennom Aetat sitt driftsbudsjett. Det er avsett ei ramme sentralt i Aetat og pengane blir fordelt i kvartalsvise oppgjer til Aetat i kvart fylke. Dette finansieres i hovudsak over Aetat sitt driftsbudsjett.

MEIR EFFEKTIVE JOBBKLUBBER

For å sikre at jobbklubbene blir et best mogleg tilbod til arbeidssøklarar skal det testast ut nye finansieringsformar. Aetat vil no kjøpe tenester hos eksterne leverandørar basert på

ein stykkpris per deltakar, samt ein avtale om utbetaling av bonus dersom kursdeltakaren kjem i arbeid. Kravet er at deltakaren kjem i fast eller mellombels arbeid i tre månader eller meir. Det må vere over 50 prosent stilling, og deltakaren må ha skaffa seg stillinga seinast tre månader etter at jobbklubben er avslutta. Målet er å få verifisert om andelen som kjem i jobb etter deltaking i ein jobbklubb aukar når delar av betalinga til ein arrangør av jobbklubb er basert på resultatet. Forsøket startar i Østfold, Oslo, Hedmark og Telemark i mai 2003. Dersom forsøka blir vellukka vil ordninga gradvis bli innført over heile landet i 2. halvår 2003.

DEFINISJONAR

FORMIDLINGSRETTA TENESTER FOR ARBEIDSSØKJAR:

Aktivitetar/bistand som skal hjelpe arbeidssøkjare ut i jobb raskt. Slik bistand kan gis direkte frå Aetat eller gjennom ein privat aktør.

FORMIDLING: Ei formidling er gjennomført når ein arbeidssøkar med bistand frå Aetat blir tilvist til ei ledig stilling, og arbeidssøkjaren tiltrer stillinga.

VENTELØNN: Statsansatte som uforskyldt blir oppsagt kan søke om ventelønn (etter Lov om statens tjenestemenn § 13 nr.6). Ventelønn har i hovudsak same føremål som dagpengeordninga for ordinære arbeidssøkjare, og skal sikre ei viss inntekt under arbeidsløyse etter uforskyldt oppseiing frå staten.

JOBBKЛУББ: Eit tilbod til arbeidssøkjare som av ulike grunner har vanskar å skaffe seg arbeid på eiga hand. Jobbklubbkonseptet skal:

- bevisstgjøre arbeidssøkjaren om eigen dugleik, kompetanse og mål
- realitetsorientere arbeidssøkjaren i høve til samsvaret mellom kompetanse og moglegheit for arbeid
- gje gode kunnskapar om jobbsøking: stillingsanalyse, korleis orientere seg på arbeidsmarknaden, skriving av søknader, språkkrettleiing, CV, referansar, attester, dokumentasjon av kompetanse, intervju med moglegheit for videotrening, telefonkontakt med arbeidsgjevarar osv.
- tilføre tilstrekkeleg datakunnskap for jobbsøkinga: skriv søknad mv. og orientere seg på internett, mellom anna www.aetat.no
- legge til rette for eigenaktivitet, gje individuell rettleiing og oppfølging av deltakarane

Et redskap for arbeidssøkerne

- Aetat skal bistå den enkelte arbeidssøker ut fra den enkeltes situasjon. Det krever at vi viser respekt, innehar riktig kunnskap og er tilgjengelig for arbeidssøkerne, sier arbeidsdirektør Inger-Johanne Stokke.

Aetat har i året som gikk fokusert på service. På bakgrunn av brukerundersøkelser og interne diskusjoner har Aetat bestemt at etatens virksomhet skal bygges rundt tre kjerneverdier: respekt, kunnskap og tilgjengelighet.

- Vår jobb og vår eksistensberettigelse består i å være et godt redskap for den enkelte arbeidssøker. All vår innsats skal til sist måles opp mot dette. Da må vi levere gode tjenester til rett tid, være tilgjengelige, opptre respektfullt og profesjonelt – og i tillegg kommunisere våre tjenester så enkelt og klart at folk forstår det, understreker Stokke.

RESPEKT

70 prosent av Aetats brukere svarer at de opplever å bli møtt med respekt. Målet er at alle arbeidssøkere skal sitte igjen med dette inntrykket når de forlater Aetat.

- Aetat møter folk i en svært vanskelig livssituasjon. Da er det viktig at vi er lydhøre, viser forståelse og tar den enkeltes ønsker og synspunkter på alvor, sier Stokke.

Aetats halvårslige brukerundersøkelse skal vise status og stake ut kursen for det videre servicearbeidet. Jevnlige tilbakemeldinger fra brukerne vil være viktig for å korrigere kursen underveis.

KUNNSKAP

Service og kunnskap henger nøye sammen. Aetat skal ha kunnskap om de områder som er viktige for at arbeidsledige skal få jobb; slik som arbeidsmarked, yrker og utdanning. For å kunne formidle kunnskapen på en forståelig

måte er veiledningskompetanse helt sentralt. - Vi må kunne kommunisere med brukerne. Sette oss inn i arbeidssøkerens situasjon, svare på spørsmål og legge til rette for at man sammen skal komme fram til løsninger, understreker Stokke.

TILGJENGELIGHET

I fjorårets brukerundersøkelse etterlyste mange arbeidssøkere mer tilgjengelige saksbehandlere.

- Å møte saksbehandlerne ansikt til ansikt er viktig, og vi må se på våre åpningstider for å sikre en best mulig service. I tillegg videreutvikler vi telefoni- og internettløsninger, sier Stokke.

I april i år stod etatens nye internettside www.aetat.no ferdig med tilpasset informasjon til ulike brukergrupper. Her kan man blant annet legge inn sin egen CV, lete etter ledige stillinger i landets største stillingsdatabase og ta i bruk veiledningsverktøy. Det arbeides også med å legge forholdene til rette for at arbeidsledige selv skal kunne registrere seg som arbeidssøker og søke om dagpenger via Internett.

I Oslo har både utvidede åpningstider og nye telefoniløsninger, som leder arbeidssøkeren til riktig saksbehandler, gitt positive resultater. - Vi arbeider med å innføre tilsvarende telefoniløsninger i andre fylker, sier Stokke.

FORBRUK AV MIDLER I AETAT 2002

Mill kroner	1999	2000	2001	2002
Lønnskudd til arbeidsgivere	106	156	154	196
Kvalifiseringstiltak	891	1 163	995	880
Herav arbeidsmarkedsopplæring	720	977	796	662
Bedriftsrettede tiltak	13	147	48	19
Mobilitetsfremmede stønader	14	16	13	11
Jobbskapsprosjekter	12	11	12	13
Evalueringer, utviklingstiltak	6	7	11	12
Sum eksklusive attføringstiltak	1 042	1 501	1 232	1 132
Attføringstiltak	2 398	2 365	2 561	2 600
Herav AMB, AFT, PV/ASV/ASVO *	1 553	1 576	1 630	1 888
Sum arbeidsmarkedtiltak	2 398	2 365	2 561	2 600
Ytelser til yrkesmessig attføring	4 666	5 345	6 463	7 631
Dagpenger under arbeidsledighet	5 415	6 189	6 646	8 268
Aetats administrasjon **	1 811	1 960	1 872	1 925
Totalt	15 299	17 106	18 672	21 556

* Herav AMB, AFT, PV/ASV/ASVO inneholder tall for lønnskudd og attføringstiltak i arbeidsmarkedsbedrifter, omstrukturingsstøtte, formidlerstillinger, samt drift og investeringer for AFT, ASV, ASVO og PV.

** Forbruket er inkludert kostnader til Aetats IT-prosjekt.

jobb til mennesker, mennesker til jobben

Utgitt av: **Aetat Arbeidsdirektoratet**

C.J Hambros pl. 2 A 1
Postboks/P.O box 8127 dep
NO-0032 Oslo, Norway

www.aetat.no

PB-0023 juni 2003